

Lovforslag nr. L 239. Fremsat den 17. april 1986 af Erik B. Smith (S), Jytte Andersen (S), Bakholt (S), Ole Vagn Christensen (S), Søren B. Jørgensen (S) og Kaj Poulsen (S)

Forslag

til

Lov om ændring af lov om arbejdsformidling og arbejdsløshedsforsikring m.v.

(Delefterløn)

§ 1

I lov om arbejdsformidling og arbejdsløshedsforsikring m.v., jfr. lovbekendtgørelse nr. 407 af 3. september 1985, som ændret ved lov nr. 575 af 19. december 1985, foretages følgende ændringer:

1. § 75 d, stk. 2 og 3, affattes således:

»Stk. 2. Fra det tidspunkt, da medlemmets dagpengeret ville være ophørt efter § 55, stk. 1, kan efterlønnen dog højst udgøre 80 pct. af højeste dagpenge efter § 47.

Stk. 3. Efterløn, der fra overgangen til den i stk. 2 nævnte periode ydes med 80 pct. af højeste dagpenge, reguleres efter § 47.«

2. § 75 e, stk. 2 og 3, affattes således:

»Stk. 2. Fra det tidspunkt, da medlemmets dagpengeret ville være ophørt efter § 72, stk. 1, kan efterlønnen dog højst udgøre 80 pct. af højeste dagpenge efter § 70.

Stk. 3. Efterløn, der fra overgangen i den i stk. 2 nævnte periode ydes med 80 pct., reguleres efter § 70.«

3. Efter kapitel 11 a. Efterløn, indsættes som nyt kapitel:

»Kapitel 11 b
Delefterløn

§ 75 h. Delefterløn ydes efter begæring til ældre medlemmer, der gradvis ønsker at forlade arbejdslivet før det 67. år, hvad enten den gradvise tilbagetræden sker fra beskæftigelse eller ledighed.

§ 75 i. Ret til delefterløn har medlemmer af anerkendte arbejdsløsheds-kasser, når de i øvrigt opfylder betingelserne om ret til efterløn efter § 75 b, stk. 1-5.

§ 75 j. Ved overgang til delefterløn skal arbejdstiden nedsættes med en fjerdedel (1. trin) eller halvdelen (2. trin) af den overenskomstmæssigt aftalte ugentlige arbejdstid. Ved nedsættelse fra et højere ugentligt timetal end det overenskomstmæssigt aftalte medregnes de overskydende timer ikke.

Stk. 2. Delefterløn på 1. trin kan begæres ændret til 2. trin eller efterløn, og delefterløn på 2. trin kan begæres ændret til efterløn, jfr. kapitel 11 a.

Stk. 3. Retten til delefterløn bortfalder, såfremt modtageren har været uden erhvervsarbejde i en sammenhængende periode på 13 uger.

Stk. 4. Direktøren for arbejdsløshedsforsikringen fastsætter regler om, under hvilke omstændigheder retten til delefterløn, som er bortfaldet efter stk. 2, genindtræder.

§ 75 k. Delefterløn ydes på 1. trin med et beløb, der svarer til en fjerdedel, og på 2. trin til halvdelen af medlemmets dagpenge beregnet efter § 51, stk. 1, jfr. § 47. Direktøren for arbejdsløshedsforsikringen fastsætter regler om fremgangsmåden ved beregning af arbejdsfortjenesten.

Stk. 2. Delefterløn tillagt indtægt ved erhvervsarbejde kan højst udgøre 90 pct. af lønindtægten inden overgang til delefterløn.

Stk. 3. Fra det tidspunkt, da medlemmets dagpengeret ville være ophørt efter § 55, stk. 1, kan delefterlønnen på 1. trin dog højst udgøre en fjerdedel og på 2. trin højst halv-

delen af 80 pct. af højeste dagpenge efter § 47.

Stk. 4. Delefterløn, der fra overgangen til den i stk. 3 nævnte periode ydes med 80 pct. af højeste dagpenge, reguleres efter § 47.

§ 75 l. Delefterløn udbetales efter reglerne om udbetaling af efterløn i § 75 f.«

Kapitel 11 b bliver herefter kapitel 11 c, og § 75 h bliver herefter § 75 m.

§ 2

Loven træder i kraft den ved bekendtgørelsen i Lovtidende.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

Den 22. februar 1985 fremsatte socialdemokratiet et forslag til folketingsbeslutning om frivillig gradvis tilbagetrækning fra arbejdsmarkedet gennem udbygning af efterlønsordningen med delefterløn (se Folketingstidende 1984-85, forhandlingerne sp. 6294 og 7142, tillæg A sp. 3689 samt tillæg B sp. 3097).

Den 8. maj 1985 fremsatte socialministeren forslag til lov om delpension, et forslag, der blev gennemført den 9. oktober 1985 (se L 26 samt Folketingstidende 1985-86, forhandlingerne sp. 431 og 689).

Det ser ud, som om socialministeren har samlet flertal for sit lovforslag og det derfor kan forventes gennemført i indeværende folketingsår. Det er imidlertid således, at den ene af arbejdsmarkedets to parter, nemlig Landsorganisationen i Danmark, skarpt har taget afstand fra socialministerens delpensionsforslag og påpeget en række alvorlige konsekvenser af ministerens lovforslag.

Et delpensionsforslag som foreslået af socialministeren har ingen politisk fremtid for sig, selv om et flertal i folketinget måtte vedtage det, såfremt forslaget ikke bliver accepteret af arbejdsmarkedets parter.

Forslagsstillerne har derfor fundet det hensigtsmæssigt at genfremsætte - i tillempet form - forslaget om frivillig gradvis tilbagetrækning fra arbejdsmarkedet gennem udbygning af efterlønsordningen med delefterløn. Forslaget er dog nu udarbejdet som et egentligt lovforslag og ændret ud fra den forudsætning, at socialministerens lovforslag vedtages af et flertal i folketinget.

Det drejer sig især om muligheden for at genindtræde i delefterlønsordningen, efter at man har forladt den, idet socialministerens delpensionsforslag åbner en sådan mulighed, og forslagsstillerne finder det derfor uholdbart, at der ikke er en tilsvarende mulighed inden for delefterlønsordningen.

Forslagsstillerne har endvidere fundet det nødvendigt at stille forslag om afskaffelse af laveste

efterlønsatts, fordi denne sats nu gennem en udhuling af dyrtidsreguleringen under normale omstændigheder betyder, at efterlønsmodtagere på laveste sats stilles ringere end førtidspensionister og folkepensionister.

Retten til delefterløn opnår man efter samme regler som retten til efterløn.

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Ad §§ 75 h-75 i

Betingelserne for delefterløn er identiske med betingelserne for efterløn.

Ad § 75 j

Nedsættelsen i arbejdstid med en fjerdedel og halvdelen tager sit udgangspunkt i den overenskomstmæssigt aftalte ugentlige arbejdstid, og når nedsættelsen fastsættes i såkaldte runde brøker, er det for på denne måde nærmere at få overblik over deltidbeskæftigelsens omfang samt mulighed for at tilbyde dem, der ufrivilligt er på nedsat arbejdstid, en højere ugentlig arbejdstid gennem den »ledigblevne« arbejdstid på arbejdspladsen ved, at en eller flere af medarbejderne går på delefterløn.

Vedrørende stk. 2 anføres, at udgangspunktet er, at man kan gå fra trin 1 til trin 2 eller til efterløn, medens man ikke kan gå fra en kortere arbejdstid til en længere arbejdstid. Begrundelsen er, at man ønsker at beskytte den pågældende medarbejder mest muligt, således at denne aldersgruppe ikke bliver kastebold på arbejdspladsen for periodevis svigtende ordretilgang.

Det er dog muligt, at man bør indsætte en modifikation, således at den pågældende, når særlige omstændigheder taler herfor, kan gå op på et højere timetal, således som der også er mulighed for efter socialministerens delpensionsforslag.

Vedrørende stk. 3 anses det for en naturlig konsekvens af reglerne om deltidbeskæftigelse, at retten til delefterløn bortfalder efter 13 ugers ledighed.

Vedrørende stk. 4 skal anføres, at det er nødvendigt med en praksis svarende til socialministe-

rens delpensionspraksis angående mulighederne for at genindtræde i delefterlønsordningen.

Ad § 75 k

Kompensationen for nedsat arbejdstid tager udgangspunkt i den maksimale dagpengesats, således at en nedsættelse af arbejdstiden med $\frac{1}{4}$ giver $\frac{1}{4}$ af den maksimale dagpengesats og nedsættelse af arbejdstiden til $\frac{1}{2}$ giver $\frac{1}{2}$ af den maksimale dagpengesats oven i den udbetalte løn fra arbejdsgiveren. Det vil være nødvendigt, at direktøren for arbejdsløshedsforsikringen fastsætter regler om fremgangsmåden ved beregning af arbejdsfortjeneste svarende til dem, der er indeholdt i det af socialministeren fremsatte forslag om delpension.

Vedrørende stk. 2 anføres, at det anses for nødvendigt at indføre en 90 pct.s maksimumsgrænse svarende til dagpengemaksimumsreglen.

Vedrørende stk. 3 og 4 bemærkes, at disse er en

naturlig konsekvens af udformningen af reglerne om efterløn.

Vedrørende forslaget om ophævelse af laveste efterlønsatts henvises til de almindelige bemærkninger, hvoraf det fremgår, at laveste efterlønsatts i dag som hovedregel er lavere end folkepensionen og førtidspensionen for 60-67-årige.

Landsorganisationens skrivelse til folketingets socialudvalg af 20. december 1985 optrykkes som bilag, idet forslagsstillerne finder, at det er nødvendigt for en gennemførelse af delpension og delefterløn, at arbejdsmarkedets parter kan acceptere forslagene, og hensigten med dette lovforslag er at opnå politisk flertal for, at socialministerens delpensionsforslag vil komme til at omfatte selvstændige og lønmodtagere, der ikke er forsikret i arbejdsløshedskasse, medens de arbejdsløshedsforsikrede gennem delefterlønsordningen administreret af arbejdsløshedskasserne kan vælge delefterløn.

Den 20. december 1985

LO

Landsorganisationen i Danmark

Vedrørende forslag til lov om delpension (Lovforslag nr. L 26)

1. Socialministeren har den 9. oktober d.å. fremsat forslag til lov om delpension, et forslag, der i det store og hele bygger på et udkast til lovforslag om delpension af 12. marts 1985, som Landsorganisationen med skrivelse af 15. april s.å. fremførte sine kommentarer til.

I anledning af det fremsatte lovforslag skal Landsorganisationen over for folketingets socialudvalg gøre følgende bemærkninger, som man skal anmode udvalget om at inddrage i udvalgets overvejelser.

2. Landsorganisationen er opmærksom på, at flere undersøgelser vedrørende ældres ønsker om tilbagetrækning, bl.a. SFIs 3 undersøgelser om efterløn, bekræfter, at der hos ældre lønmodtagere er et behov for en mere gradvis tilbagetrækning, end den nuværende efterlønsordning giver mulighed for.

3. Det er imidlertid LOs opfattelse, at administrationen af en delpensionsordning som foreslået af socialministeren er uheldig, idet forslaget indebærer en sammenblanding af arbejdsmarkeds- og sociale ordninger, når det overlades de sociale forvaltninger helt at administrere delpensionen.

Dette vil medføre et stærkt øget pres på de sociale forvaltninger som også fremhævet af Kommunernes Landsforening, og det vil samtidig betyde, at de ansatte i de sociale forvaltninger skal tilegne sig en viden om arbejdsmarkedsforhold, de hidtil ikke har haft.

Da socialministeren har afvist socialdemokratiets forslag om en delefterlønsordning, bl.a. med den begrundelse, at forslaget udelukker ikke-A-kasseforsikrede fra adgangen til delpension, skal man pege på, at en delpensionsordning måske kan udformes som en kombination af 2 parallelle ordninger, en ordning, der administreres af A-kasserne, for de lønmodtagere, der er forsikret, og en anden, der administreres af socialforvaltningerne og omfatter selvstændige og lønmodtagere, der ikke er forsikret.

Hermed vil man få samlet den største gruppe af mulige delpensionister i et arbejdsmarkedssystem, der er kendt af brugerne og rimeligt enkelt at administrere.

De øvrige vil overgå til socialforvaltningerne, hvilket er hensigtsmæssigt, når man betænker, at tildeling, udmåling og kontrol af delpension for denne gruppe vil kræve en større indsats og en adgang til flere oplysninger om de enkelte personer, end A-kassesystemet giver mulighed for.

En forudsætning for denne todeling af delpensionens administration må imidlertid være, at personer, der ikke gennem A-kassekontingent bidrager til finansiering af delpensionen, ad anden vej pålægges at indbetale bidrag på linje med, hvad der gælder, når selvstændige forsikrer sig mod arbejdsløshed eller sygdom.

4. Et andet forhold, der ikke med lovforslaget har fundet en rimelig løsning, er relationen mellem delpension og deltidsarbejde.

Bilag til f.t.l. vedr. arbejdsformidling og arbejdsløshedsforsikring m.v.

Det er LOs opfattelse, at forslaget om del-pension indebærer en fleksibilitet med hen-syn til tilrettelæggelsen af tilbagetrækningen, der giver mulighed for misbrug af ordningen fra arbejdsgiverside og samtidig indeholder risikoen for en øget udbredelse af deltidsar-bejde til ugunst for lønmodtageré, der – som

følge af en lille timeløn – kun kan klare sig med en 40 timers arbejdsuge.

Derfor skal man fortsat pege på nødven-digheden af opstramning vedrørende graden af tilbagetrækning og gerne således, at der kun gives mulighed for tilbagetrækning i fa-ste, hele »blokke«.

P. F. V.

KNUD CHRISTENSEN

/ Erik Balle

Til
folketingets socialudvalg